

la baza ritmului acestui tip de joc. În realitate avem de-a face cu o scindare a valorilor ritmice și cu o deplasare a accentului pe a doua jumătate a primului timp (~~~~~).

În ce privește arhitectonica variantelor culese nu putem încă semnaliza aspecte particulare. Aceasta se bazează, ca în general jocul bihorean, pe succesiunea în lanț a unor serii de fraze coregrafice care la rindul lor au un pronunțat caracter improvizat. Majoritatea jocurilor prezintă, ca evoluție, un stadiu de tranziție de la construcția compozițională motivică la cea bazată pe inserierea unor fraze coregrafice bine închegate.

În încheiere aș încerca prezentarea unor aspecte generale dar în același timp particulare pentru zona cercetată, aspecte care se evidențiază chiar fără a face o analiză amănunțită asupra materialului cules.

Am observat în primul rînd că deși majoritatea satelor cercetate au un repertoriu încă plin de vitalitate, generația celor mai tineri jucători a început să renunțe la unele dansuri. De pildă, atît tinerii din Vîrciorog și Cihei cît și cei din Diosig nu mai cunosc jocul „Mîniștelu”. Reducerea numărului de dansuri nu înseamnă o sărăcire, decît numerică, deoarece jocurile curente „Pe picior” și „Polca” cunosc o apreciazabilă amplificare, o mai mare varietate decît în oricare parte a Biho-
rului, cercetată pînă în prezent.

Putem încadra în același context și predilecția pentru mișcări „feciorești” pe care am observat-o în satele cercetate. Dacă „Ardeleana” nu se mai practică curent sub formă de joc fecioresc, jocurile de perechi au asimilat o mare parte din elementele tipice genului, amplificîndu-se tocmai datorită acestui proces.

Un alt aspect îl constituie faptul că generația actuală de jucători sparge forma lineară a dansurilor preferînd o împrăștiere în tot spațiul de joc. Această desfășurare a jocului creează un plus de varietate, autonomia cuplurilor fiind propice pentru o mai mare manifestare a individualității.

VALER BUTURĂ, ETNOGRAFIA POPORULUI ROMÂN

Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.

Ultimul deceniu a marcat, în domeniul etnografiei, momentul trecerii spre elaborarea sintezelor extinse la întreg spațiul românesc în ideea, firească și necesară, de a contura o imagine completă și complexă asupra culturii materiale și spirituale populare. Desigur, etapa elaborării unor sinteze cît mai apropiate, ca și statut, de tratate derivă nu numai din acumularea cantitativă de informații, a existenței unui

suport bibliografic remarcabil cît mai ales din posibilitatea prelucrării mărturiilor păstrate în timp, deci a faptului că unele aspecte sînt încă vii și s-au conservat mai mult sau mai puțin alterate de vremuri.

Ion Vlăduțiu, în anul 1972, a publicat *Etnografia românească*, o lucrare de o amploare considerabilă care, dincolo de inevitabilele inegalități pentru o astfel de primă întreprindere, s-a constituit într-un volum de referință ce întrunește, în ansamblu, structura și cuantumul de date reclamate de un tratat. Faptul în sine nu a rămas fără ecou și a generat discuții, credem, fertile care au condus la crearea unei platforme de pornire pentru alte asemenea lucrări.

Recent, sub semnătura lui Valer Butură, a apărut *Etnografia poporului român*, tipărită în condiții grafice bune de Editura Dacia, pagini ce vin în continuarea celor care au urmărit să abordeze fenomenul culturii populare. De altfel, autorul își propune, după cum afirmă în *Cuvînt înainte*, depășirea volumelor anterioare mai cu seamă prin interpretarea informațiilor extrase atît din documente cît și din investigațiile de teren, interdisciplinaritatea cercetărilor constituind și în acest caz metoda de lucru preferată.

Cele șase capitole principale (*Cadrul geografic și istoric de formare și dezvoltare a culturii populare românești; Zonele etnografice; Așezările și evoluția lor; Ocupațiile poporului român; Instalațiile tehnice și meșteșugurile țărănești; Comunicații de transporturi; Schimburi, Comerț*) sînt astfel concepute încît să redea panorama culturii materiale într-o înlănțuire logică și cuprinzătoare. Structura fiecărei părți, a fiecărui aspect inclus, se construiește după un model care punctează evoluția cronologică a faptelor pînă la realitățile existente și azi, cu accente pe compoziția internă a fenomenelor permanetizate în timp de o tradiție. De nenumărate ori, dar mai cu seamă în capitolul dedicat ocupațiilor tradiționale, ciclul desfășurării acestora — atît din punct de vedere calendaristic, cît și din acela strict legat de practicarea unei ocupații sau alta — este coroborat cu obiceiurile generate tocmai de o îndelungată experiență. Conform acestei scheme concepute și utilizate de autor, întregul capătă o unitate indiscutabilă.

Privită în ansamblu *Etnografia poporului român* ne oferă date de o reală valoare documentară, ne introduce, pornind de la criteriul de lucru pomenit, deja, într-o viziune proprie autorului, viziune ce reține prin modul în care este abordată orice problemă (un exemplu elocvent în acest sens este capitolul dedicat meșteșugurilor, unde discursul științific este consistent). Faptul acesta determină, în multe situații, exprimarea, în principal, a opiniilor cristalizate după o îndelungată activitate în specialitate. Dintre marile probleme abordate se desprinde cea a zonării unde sîntem întîmpinați de o propunere care poate fi discutată și, considerăm, ameliorată (mai ales în privința criteriilor de definire a unei zone) în contextul în care cercetările pentru Atlasul Etnografic al României vor contribui la limpezirea problemei.

Restrângându-ne la zona etnografică a Țării Crișurilor (înțelegând aici spațiul cunoscut și luat ca atare de specialiști) se impune o remarcă legată de bibliografia utilizată, în general numeroasă și variată. Din parcurgerea paginilor dedicate Țării Crișurilor se observă la trimiteri lipsa unor studii, cărți apărute într-o perioadă mai recentă, pînă în anul 1976, unele dintre ele publicate de etnografii orădeni sub egida Muzeului Țării Crișurilor (anuarul „Biharea”, spre exemplu, ajunsese la numărul IV, exista „*Contribuții la cunoașterea etnografiei din Țara Crișurilor*”, nemaipunînd în discuție și cărțile de sine stătătoare). Această omitere, datorată probabil și unor prea reduse schimburi de cărți între diverse instituții, limitează oarecum imaginea sugerată asupra zonei, deși cercetătorul a efectuat o investigație de teren susținută aici.

Fără îndoială, un volum de o asemenea cuprindere în spațiu și timp, cu implicații majore ce le generează în tratarea problemelor de cultură materială populară suscită și va suscita numeroase exprimări de opinii. Fiind, însă, vorba de o sinteză de autor, de o carte ce analizează aspecte ale vieții satelor dintr-o perspectivă interesantă și originală, considerăm că această nouă contribuție trebuie privită ca un moment important în cercetarea și, apoi, prezentarea exhaustivă a culturii populare românești.

A. CHIRIAC

AUREL CHIRIAC, FERONERIE POPULARĂ DIN BIHOR — FERRONERIE POPULAIRE DE BIHOR

Muzeul Țării Crișurilor, Oradea, 1978.

Ultimele zile ale anului 1978 au fost marcate la Muzeul Țării Crișurilor de un important moment editorial: apariția sub semnătura tînărului cercetător Aurel Chiriac a volumului *Feronerie populară din Bihor*. Fără a avea pretenția tratării exhaustive a unui important capitol al culturii populare românești, lucrarea de față reprezintă o contribuție valoroasă la lămurirea problematicei legate de meșteșugul fierăritului în sudul Bihorului, zonă reprezentativă din acest punct de vedere la nivel național.

„Din bogatele informații de teren, bibliografice și de arhivă pe care a reușit să le adune — se sublinia în *Cuvînt înainte* semnat de Ioan Godea — Aurel Chiriac ne prezintă cu această ocazie doar cîteva, suficiente, însă, spre a fi reușit să elaboreze un studiu coerent și adecvat scopului propus”. Sistematizat în patru capitole bine individualizate (*Extragerea și prelucrarea minereului, Ateliere și produse,*